Бекітемін:

Мектеп директоры

Данияров К.И.

2022-2023 оқу жылындағы қосымша білім беру педагогы дәстүрлі ән класының мұғалімі Қуандық Бақытгүлдің *жұмыс жоспары.*

Мәртөк 2022

Түсінік хат

Қазақ халқымыздың ән –термелерін, күйлерін осы күнге дейін мұра етіп қалдырған асыл қазынасын келешек ұрпаққа жеткізу біздің міндетіміз. Қазақ елі ежелден өнерді қадірлеп, қастерлеп биіккен ұстаған. Сол ата-бабамыздан қалған мұраны ән, күй болсын шығармаларды бұзбай, өзгертпей, әсемдеп, көркемдеп жеткізу ұрпақ тәрбиесіндегі үлкен жетістік болмақ.

Дәстүрлі әншілік өнер өзінің айтылу және айтылу құрылымдылық ерекшеліктеріне байланысты түрлі мектептерге бөліне бастады:

1. **Қазақстанның орталық және солтүстік өңіріне тән әншілік мектеп;**
2. **Оңтүстік және Жетісу өңіріндегі әншілік мектеп;**
3. **Батыс өңірлердегі әншілік мектеп;**
4. **Шығыс өңірлердегі әншілік мектеп;**
5. **Сыр бойындағы әншілік-термешілік мектеп.**

XIX ғасырдың екінші жартысында дәстүрлі ән өнеріне зор үлес қосқан әнші-компұү..козиторлар қатарында Біржан салды, Мұхитты, Ақан серінің, Жаяу Мұсаны, Абайды, Үкілі Ыбырайды, Әсетті, Естайды, Ғазизді, Шәкәрімді, Мәдиді, Нартайды, Майраны т.б. ұрпақтан-ұрпаққа асқақ әншілік эстафетасын жеткізушілер музыкалық мазмұндыұ түсіндіріп, оны мазмұндық жағынан байыта түскен өнер шеберлердің қосқан үлестерін ерекше атап кетуге болады.

Дәсүтүрлі халық әндерінің ел арасынан жинап, нотаға түсіріп, жүйеленуіне және оларды қуарапайым халық арасында насихаттануына А.В.Затаевич, Б.Г.Ерзакович, А.Қ.Жұбаұүнов, А.Темірбекова, және т.б. музыка зерттеуші ғалымдар, этнографтар зор үлестерін қосты.

Халық әндерінің елге кең тарап, ұрпақтар ұрпаққа жетіп отыруында әнші-композиторлармен бірге жекелеген әнші орындаушылардың да еңбегі аз емес. Тамырын үзбеген дәстүрлі әніміз бүгінгі күнге Манарбек Ержанов, Құрманбек Жандарбеков, Кенен Әзірбаев, Әміре Қашаубаев, Ғарифолла Құрманғалиев, Жүсіпбек Елебеков, Иса Байзаков, Дәнеш Рақышев, сияқты аса дарынды әншілер арқылы жетті.

Кіріспе

2022-2023 жаңа оқу жылына 1, 2, 3, 5, 6,7- класс оқушыларын қабылдау, кластан класқа көшіру.

2 – 1, 3 –3оқушы қалып, 1 класқа 4 оқушы қабылдау керек. Ұстаздың шәкіртке берілетін халықтық ән айту дәстүрі арқылы ән үйренудің жүйеленген үрдісі қалыптасты. Өнерлі ортада өскен жас талапкер ұстаз жанында айлап-жылдап жүріп, шеберлігімен бірге, оның білім-танымын, тәжірибесі мен орындау тәсілін үйренетін болды. Елге есімі тарап, түрлі айтыс-тартысқа қатысып үлгірген өнерпаз әнші осылайшаү... жеке өнер жолын айқындады.

Сондықтан ұ.домбыраны сауаттылықпен ойнап көзін ашқан бала, дәстүрлі әннің тәрбиесін түсі.ү.нген оқушы әлде қайда еңбекқорлыққа, адамгершілікке, ұжымдылыққа, кішіпейілділіккеү., эстетикалық талғамы жоғары болып өседі. Теңіздің түбінде жатқан інжү-маржандай бай өнерімізді келешек ұрпақтың бойларына сіңіріп, тәрбиелеу, олардың дүниетанымын қалыптастыру - әр қазақ отбасының және кез келген музыка маманның міндеті екендігін ұмытпағанымыз жөн. Осы енді өзімнің жұмысыма тоқталатып, айта кетсем халық әндерін, композиторлардың, терме, желдірме т.б әндерін шәкірттеріме үйретіп, үнемі қолданамын.

Мысалы 1сынып оқушыларына қолды қойылғанан кейін, оқушыларға өте жақын келетін халық әндерімен композиторлар әндерін үйретемін, әнедері тақпақ сазды, жүрдек қалыптағы, орташа жылдамдықтарда айтылады. Мыс: халық әндері «Дайдидау», «Қоғалай», «Желбір жеккен», «Әдемі қыз», термелерден «Не жаман», композиторлар әндерінен: Ғ.Құрманғалиев «Кел құрбым», Жаяу Мұса «Ақ сиса» т.б. әндер беріледі.

2 сынып оқушыларынада халық әндерімен композиторлардың және термелер беріледі. Олардың шығармалары 1 сыныпқа қарағанда күрделілеу келеді.

3 – 4 сыныптарға желдіртіп айтыдатын термелер, төменгі сағаларда өте биік дауыста айтылатын әндер, шалқымалы, созылып айтылатын кең үнді, мелодиялық жағынан әуені бірде шағын, ал бірде көтеріңкі, күрделі түрде дамыған әндер беріледі. Мысалы: Ғ.Құрманғалиев «Әнші дауысы», «Желдірме», «Сүйген жар», «Оралым», «Сәулем-ай». Халық әндерінен «Ақ ерке», «Шымыр»т.б.әндерді оқушылардың деңгейіне қарап беремін.

5 - 6 сыныптарға бағдарлама бойынша күрделі шығармалар таңдалып, үйретіледі. Ақан сері «Балқадиша», Мұхит «Айнамкөз», «Ардақ», «Зә.уреш», «Жан телім», «Дүни-ау», «Боз бала» , «Жас өмір» т.б.

Осы бағдар арқылы өз шәкірттерімді дәстүрлі ән өнерінің тәрбиелік мәнін үйретіп қана қоймай, көптеген байқауларға қатыстырып, қазақтықтың ұлттық ән өнерін жас ұрпаққа дәріптеуге, үйретуге ұстаздық жолда жалықпаймын. Ол менің міндетім деп білемін.

2022-2023 оқу жылына сараптама.

Дәстүрлі ән класында жылдың басында 4 оқушы білім алды. Жылдың басында жеке іс қағаздар толтырылып шығармалары жазылды. Шығармалардың ішінен таңдалып, әр класқа жазылды, жыл бойы үйретілді. Дарынды балалармен жұмыс жасау арқылы оқушыларды облыстық, республикалық, халықаралық байқауларға қатыстырып,

Олар: 2022-2023 оқу жылының жетістіктері:

2021ж . Облыстық «Әнші дауысы» - Желкілдек ансамбілі Бас жүлде
2020ж Халықаралық «Алаш стар» халықаралық байқауында ***Алхыс хат***
2020ж Республикалық «Жарық жұлдыз» Республикалық байқауында ***Алхыс хат***
2021ж «ЖасSTAR» республикалық байқауында ***Алхыс хат***
2021ж Облыстық «Ғасырда қайта тумас -Ғарифолла» байқауда ***Алхыс хат***
2021ж Облыстық «Әнші дауысы» - **Алхыс хат**
2021ж «Үздік педагог» портфолио аудандық байқауда **Бас жүлде**

«Жас жұлдыз - 2022»	Облыстық	Бисембаева Айнұр	III	Куандық Б.
«Дарындар шеруі» - 2022	Облыстық	Бисенбаева Айнұр	III	Куандық Б.

№	Оқушылармен жұмыс	Мерзімі
1	Жаңа оқу жылына оқушылар қабылдау 1 класты қабылдау кешіне оқушыларды қатыстыру Оқушыларды техникалық, академиялық сынақтарға дайындау Жаңа жыл мерекесіне қатыстыру 8 наурыз аналар мерекелік шараға оқушыларды қатыстыру 22 –наурыз мерекелік концертте оқушылардға ұлттық дәстүрді көрсетіп, ұлттық тағамдар дайындау. Оқушылардың ата-аналарын жеке сабақтарға шақыру Оқушылардың ішіненен дарынды оқушылар таңдалып байқауларға шығармаларын дайындау. 1-9 мамыр мерекелік шараларға қатыстыру	Тамыз Қыркүйек Қазан Қараша Желтоқсан Ақпан Наурыз
	1 маусым балаларды қорғау күні мерекелік концерттерге оқушыларды қатынастыру	мамыр

№	Ата –аналармен жұмыс
1	1 сыныпқа қабылдаған оқушылардың ата-аналарын шақыртып жеке іс қағаздарын толтыру
2	Сабаққа нем құрайлы қарайтын оқушылардың ата-аналары үнемі шақыртылып, ескертіледі.
3	Ата –аналар жиналысын өткізу Күн тәртібі: 1.Ата-ана комитеті 2. Тоқсан қорытындысы 3.Баяндама 4.Концерттік бағдарлама
4	Ата-аналарға алдағы уақытта болатын байқауларға балаларын қатыстыру жөнінде шағын жиналыстар өткізіп тұру.
5	Жалпы мектепшілік ата-аналар жиналысы
6	Ата-аналармен үнемі байланысты үзбей хабардар болу
7	8 наурыз мектепшілік, аудандық мерекелік шараға ата-аналарды шақыру
8	1-9 мамыр концерттік бағдарламаларға ата-аналарды шақыру

№	Оқу әдістемелік жұмыс
1	Ашық сабақ «Өн қазақтың қазынасы»

№	Мамандық деңгейді көтеру
1	Мектепшілік, аудандық, облыстық шараларға үнемі қатысу
2	Жыл бойы болатын аудандық, облыстық, республикалық, халықаралық байқауларғы дайындықтар жүргізу
3	Батыс әндеріне үлкен мән беру
4	Республикалық, облыстық, аудандық семинарларға қатысу
5	Дәстүрлі ән класының ансамбілін аша отырып, тереңдетіп оқу.

6	Білімді шәкірт дайындап, алға қойған мақсаттарға ұмытылып, қол жеткізу

№	Дарынды балалармен жұмыс Оқушылардың тізімі:	Мерзімі
1	Бисенбаева Айнұр	үнемі
2	Тұрсынбаева Әсел	үнемі

№	Алдағы жылдарға жоспар
1	Дарынды оқушылар дайындап, дәстүрлі ән класының сапасын арттыру
2	Оқушыларды халықаралық, республикалық облыстық, аудандық, мектепшілік мерекелік шараларға қатыстыру
3	Дәстүрлі ән класын насихаттау барысында кештер өткізу
4	Мамандық деңгейді жетілдіру, толықтыру курстарына жиі бару
5	Ақтөбе қаласындағы музыка мектептеріне және колледжілермен қарым қатынас жасау
6	Өзімнің санатымды көтеру мақсатында алға қойған талаптарды орындап, санатымды жоғарлату.

№	Туындаған қиындықтардың шешу жолдары
I тоқ	Оқушыларды 1 класқа қабылдаудағы қиындықтар. Биылғы оқу жылына музыкалық сауаты бар, әншілік табиғи дауысы бар оқушылар таңдалып қабылданады. Оқушыны таңдағанда жасына, музыкалық қабілетіне көңіл бөлу. Оқушыларды техникалық, академиялық концерттерге дайындау барысында көбірек сахына мәдениетіне, әншілік қабілетін аша білу, өзін еркін ұстауға дағдыландыру.
IIтоқ	Оқушылардың шығармаларын дұрыс таңдап, орындау шеберліктеріне мән беру.
III тоқ	Оқушылардың төлем ақыларын бақылап тұру. Ата-аналарды жеке сабақтарға шақыру.
IV	Академиялық концертке дайындау. Мектепті бітіретін түлектердің шығармаларын таңдап, дайындығын қадағалау.

«Жарық жұлдыз» -2022	Республикалық	БисенбаеваАйнұр	II	Қуандық Б.
«ALASH STAR»өнер сайысы-2022	Республикалық	Тұрсынбаева Әсел	II	Қуандық Б
«Әнші дауысы» - 2022	Облыстық	Тұрсынбаева Жания	III	Қуандық Б.
«Әнші дауысы» - 2022	Облыстық	Бисембаева Айнұр	II	Қуандық Б.
«Жас жұлдыз - 2022»	Облыстық	Тұрсынбаева Әсел	III	Қуандық Б.
«Жас жұлдыз - 2022»	Облыстық	Бисембаева Айнұр	III	Қуандық Б.
«Дарындар шеруі» - 2022	Халықаралық	Амантай Айкөркем	Бас жүлде	Қуандық Б.
«Дарындар шеруі» - 2022	Облыстық	Бисенбаева Айнұр	III	Қуандық Б.